

REPUBLIKA HRVATSKA
ISTARSKA ŽUPANIJA
STRUČNA SLUŽBA SKUPŠTINE
Klasa: 943-01/12-011
Urbroj: 2163/1-01-12-1
Pazin, 18. listopada 2012.

ŽUPANU ISTARSKE ŽUPANIJE
n/r. g. Ivan Jakovčić

PREDMET: Preporuka jedinicama lokalne samouprave u Istarskoj županiji o postupanju u postupcima vezanim za utvrđivanje prava vlasništva nakon ukidanja društvenog vlasništva i potpora u zaštiti njihova prava

U pravitku dostavljamo Vam prijedlog Preporuke jedinicama lokalne samouprave u Istarskoj županiji o postupanju u postupcima vezanim za utvrđivanje prava vlasništva nakon ukidanja društvenog vlasništva i potpora u zaštiti njihova prava.

S poštovanjem.

Tajnica Skupštine
Vesna Ivančić, dipl. iur.

**REPUBLIKA HRVATSKA
ISTARSKA ŽUPANIJA
ŽUPAN**

KLASA: 943-01/12-01/01
URBROJ: 2163/1-01/8-12-2
Pula, 22. listopada 2012.

**SKUPŠTINA ISTARSKE ŽUPANIJE
N/r. predsjednika Dina Kozlevac
Dršćevka 3
52000 PAZIN**

PREDMET: Preporuka jedinicama lokalne samouprave u Istarskoj županiji o postupanju u postupcima vezanim za utvrđivanje prava vlasništva nakon ukidanja društvenog vlasništva i potpora u zaštiti njihova prava

Temeljem odredbe članka 65. Statuta Istarske županije ("Službene novine Istarske županije" br. 10/09) Župan Istarske županije dana 22. listopada 2012. godine donosi

ZAKLJUČAK

1. Prihvaća se nacrt i utvrđuje prijedlog Preporuke jedinicama lokalne samouprave u Istarskoj županiji o postupanju u postupcima vezanim za utvrđivanje prava vlasništva nakon ukidanja društvenog vlasništva i potpora u zaštiti njihova prava, u tekstu koji je u prilogu ovog zaključka i čini njegov sastavni dio.
2. Akt iz točke 1. ovog zaključka upućuje se Županijskoj skupštini Istarske županije na nadležno postupanje.
3. Za izvjestiteljicu po točki 1., a vezano za točku 2. ovog Zaključka određuje se Vesna Ivančić, tajnica Stručne službe Skupštine Istarske županije.
4. Ovaj zaključak stupa na snagu danom donošenja.

**ŽUPAN
Ivan Jakovčić**

Na temelju čl. 43. i 84. Statuta Istarske županije ("Službene novine Istarske županije", broj 10/2009.), Županijska skupština Istarske županije na sjednici održanoj dana _____ donosi slijedeću

PREPORUKU

jedinicama lokalne samouprave u Istarskoj županiji o postupanju u postupcima vezanim za utvrđivanja prava vlasništva, nakon ukidanja društvenog vlasništva i potpora u zaštiti njihova prava

1. Državno odvjetništvo, kao zakonski zastupnik Republike Hrvatske pokrenulo je čitav niz sudskih postupaka tužbama u parničnom postupku i prijedlozima u zemljišno-knjižnom postupku protiv gradova i općina čime ih želi razvlastiti vlasništva nad nekretninama koje su upisane u njihovo vlasništvo temeljem Zakona o lokalnoj samoupravi ("Narodne novine", broj 90/92) kao slijednika iza bivših općina.

2. U mnogim postupcima bitno je narušeno načelo ravnopravnosti stranaka, pravo na pravično suđenje, nepristrano postupanje sudbenih tijela, nije harmoniziran pravosudni sustav, te postoje različita stajališta na najvišim razinama (Ustavnom i Vrhovnom sud). Sudske odluke, često se donose na način da se gotovo ne provodi sudbeni postupak propisan zakonom, gdje se ne razlikuje faktično i formalno stanje, gdje se unatoč razlici u podacima u katastru i zemljišnim knjigama, ne provodi postupak utvrđivanja stanja u naravi, temeljem čega se donose sudske odluke koje ugrožavaju načelo pravne sigurnosti objektivnog pravnog poretka, stečena prava jedinica lokalne samouprave, te u konačnici ugrožava ustavno pravo građana na lokalnu i području (regionalnu) samoupravu.

3. Zbog svega navedenog Skupština Istarske županije preporuča gradovima i općinama da ustraju u zaštiti prava vlasništva, posebno u zaštiti prava vlasništva nad nekretninama unutar građevinskih područja, što im jedino pruža mogućnosti razvoja. Također im se sugerira da već u ovoj fazi postupaka istaknu i svoje obvezno-pravne zahtjeve sukladno čl. 129. st. 3. ZV vezane za gubitak prava, ulaganja u infrastrukturu i druga ulaganja na zemljištu, održavanja i sl.

4. Pozivaju se saborski zastupnici iz Istarske županije da iniciraju donošenje autentičnih tumačenja kod Sabora Republike Hrvatske radi harmonizacije pravosudnog sustava i jedinstvene primjene pravnih propisa.

5. Poziva se Vlada Republike Hrvatske da pristupi realizaciji Plana 21. u dijelu decentralizacije, te da analizira zakonske propise i sudsku praksu koja odstupa od zakonskih propisa, kako bi se sačuvala imovina jedinica lokalne samouprave budući da su one dovedene u situaciju da moraju dokazivati svoje pravo vlasništva u sporovima s državom i u postupcima gdje je nedvojbeno da im kao slijednicima bivših općina pripada pravo vlasništva na nekretninama, čime će se otkloniti dugotrajni i skupi sudski postupci između gradova, općina i Države.

6. Zadužuju se nadležna upravna tijela Istarske županije; Upravni odjel za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu i Stručna služba Istarske županije da prema potrebi i zahtjevu JLS pruže stručnu pomoć JLS u pripremi odgovora na zahtjeve Državnog odvjetništva.

Klasa:
Urbroj:
Pazin,

REPUBLIKA HRVATSKA
SKUPŠTINA ISTARSKE ŽUPANIJE

Predsjednik

OBRAZLOŽENJE

I PRVNI TEMELJ

Sadržan je u odredbi čl. 43. i 84. Statuta Istarske županije ("Službene novine Istarske županije", broj 10/2009.). Županijska skupština Istarske županije sukladno čl. 43. Statuta Istarske županije može raspravljati o pitanjima koja su od interesa za predstavničko tijelo Istarske županije. Inicijativu za raspravu o navedenom pitanju pokrenuo je Silvio Brunelli, vijećnik Skupštine Istarske županije s obzirom na činjenicu da je Općinsko državno odvjetništvo pokrenulo postupak uknjižbe prava vlasništva šumskog zemljišta u Rovinju.

II OSNOVNA PITANJA I OCJENA STANJA

Republika Hrvatska pristupila je još 1997. godine Europskoj povelji o lokalnoj samoupravi. Unatoč tome, relevantna istraživanja ukazuju na to da je Republika Hrvatska iza Grčke najcentraliziranija država u Europi. Posljednjih godina ne samo da nije unaprijeđen položaj jedinica lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj, već su prisutni razni pritisci na lokalne jedinice. Naime, država sve više ovlasti prepušta jedinica lokalne samouprave a da im istovremeno ne ostavlja sredstva za izvršavanje nadležnosti, država vrši preraspodjelu poreza u svoju korist, čime smanjuje prihode jedinica lokalne samouprave. Jedan od većih udara na lokalnu samoupravu predstavlja nastojanje Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, da temeljem promjene u tumačenju propisa razvlasti jedinice lokalne samouprave imovine koja je uknjižena na gradove i općine u korist Republike Hrvatske.

Ovo se osobito odnosi na tzv. zemljište u društvenom vlasništvu koje su gradovi i općine uknjižili kao svoje vlasništvo temeljem Zakona o lokalnoj samoupravi ("Narodne novine", broj 90/92) nakon što je izvršena pretvorba društvenog vlasništva nad navedenim nekretninama.

U priloženoj tabeli nalaze se informacije o vlasništvu nad nekretninama i to u vlasništvu Republike Hrvatske (s pravnom osnovom stjecanja vlasništva i sudskom praksom), jedinica lokalne samouprave (s pravnom osnovom stjecanja i sudskom praksom) i komentari vezano za različita stajališta ODO i JLS vezano za vlasništvo koje izazivaju prijepore

Red. br.	REPUBLIKA HRVATSKA	JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE	KOMENTAR SPORNIH STAJALIŠTA
1.	OPĆE DOBRO - pomorsko dobro, Pomorski zakonik ("NN br. 17/94, 74/94 i 43/96)		
2.	JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI U VLASNIŠTVU PRAVNIH OSOBA JAVNOG PRAVA - javne ceste (Zakon o cestama "NN br. 84/11) - javno vodno dobro (Zakon o vodama ("NN, br. 107/95), - željeznička infrastruktura, čl.15. st. 1. Zakon o željeznici ("NN br. 123/03, 30/04, 153/05, 79/07, 120/08 i 75/09)	NEKRETNINE U VLASNIŠTVU JLS ILI PRAVNI OSOBA U NJEZINU VLASNIŠTVU - komunalna infrastruktura: nerazvrstane ceste (Prema Zakonu o cestama nn br. 84/11) ranije se upis vršio prema Zakonu o komunalnom gospodarstvu i Odluci Vrhovnog suda REV 793/3 od 10. lipnja 2004. - nekretnine koje su u	Do donošenja Zakona o cestama ("NN bbr.84/11) Državno odvjetništvo ustajalo je tužbama i tražilo upis prava vlasništva i na nerazvrstanim cestama uz tvrdnju da se radi o javnom dobru u vlasništvu RH, te je zbog manjkavosti zakonske legislative jedan dio sudske prakse i upisivao gradske ulice u vlasništvo RH što je donošenjem Zakona o cestama otklonjeno, te JLS mogu potraživati natrag svoje vlasništvo.

		<p>vlasništvu komunalnih poduzeća temeljem čl. 31. Zakona o komunalnom gospodarstvu ("NN", broj 36/95)</p> <p>- groblja i krematoriji (Prema Zakonu o grobljima 19/98)</p> <p>- objekti i uređaji javne rasvjete (Prema Zakonu o komunalnom gospodarstvu 70/97)</p> <p>- Komunalne vodne građevine (temeljem čl. 23. st. 3. Zakona o vodama NN br.153 /09.)</p> <p>- vodne građevine melioracijske odvodnje</p> <p>- objekti i uređaji za prijevoz putnika u javnom prometu (</p>	<p>Državno odvjetništvo koristi manjkavu zakonsku legislativu i u dijelu koji se odnosi na javne zelene površine, pješačke staze, pješačke zone, otvorene odvodne kanale, trgova, parkove, dječja igrališta i otvorene tržnice za koje postoji obveza održavanja od strane JLS prema Zakonu o komunalnom gospodarstvu, te ih temeljem Zakona o šumama i Zakona o poljoprivrednom zemljištu nastoji uknjižiti u svoje vlasništvo.</p>
3.	<p>JAVNO DOBRO U JAVNOJ UPORABI U VLASNIŠTVU PRAVNIH OSOBA JAVNOG PRAVA</p> <p>- upravne i pravosudne zgrade, vojne nekretnine</p> <p>- nekretnine bivše JNA - temeljem čl. 1. Uredbe o preuzimanju sredstava bivše JNA, SSNO na teritoriju Republike Hrvatske - ("NN", br. 52/91) Vrhovni sud RH, Rev 1156/06 od 26. Rujna 2002. Ustavni sud RH, U-III-217/98 od 23. listopada 2002.</p> <p>- imovina bivših sekretarijata za unutarnje poslove - donošenjem Zakona o unutrašnjim poslovima ("Narodne novine", broj 55/89) nekretnine, pokretnine, i druga sredstva općinskih i gradskih sekretarijata za unutarnje poslove prenesena je s danom 1. siječnja 1990. godine na korištenje bez naknade na Republički sekretarijat.</p> <p>- imovina Centara za socijalnu skrb temeljem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi ("NN", br. 42/90)</p>	<p>JAVNO DOBRO U JAVNOJ UPORABI U VLASNIŠTVU JLS I JPRS</p> <p>- nekretnine u kojima se nalaze sjedišta predstavničkih, izvršnih i upravnih tijela JLS i JPRS Temeljem Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi ("NN", br. 90/92)</p> <p>- imovina ureda državne uprave - Prema odredbama Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o sustavu državne uprave ("NN br.59/01) Uredi državne uprave u JP(R)S nastavljaју s radom u poslovnim prostorima županijskih ureda.</p> <p>Poslovni prostor u vlasništvu županije koji su koristili županijski uredi kao tijela državne uprave, a koji su županije stekle na temelju odredbi Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi («Narodne novine», br. 90/92., 94/93., 117/93., 5/97., 17/99., 128/99., 51/00. i 105/00.) nastavljaју koristiti uredi državne uprave u JP(R)S pod uvjetima pod kojima su ih koristili županijski uredi do stupanja na snagu ovoga Zakona.</p> <p>Vlasništvo nad poslovnim prostorom iz stavka 4. ovoga članka Republika Hrvatska i županija mogu urediti</p>	

		posebnim sporazumom.	
4.	<p>NEKRETNINE U VLASNIŠTVU PRAVNIH OSOBA JAVNOG</p> <p>PRAVA KOJE NISU NAMJENJENE ZA OPĆU NI ZA JAVNU UPORABU</p> <p>- poljoprivredno zemljište na dan 23. srpnja 1991. (Zakon o poljoprivrednom zemljištu "NN br. 34/91) i Odluka Us RH U-III-1632/2003 od 20. prosinca 2008.</p> <p>- šume i šumsko zemljište na dan 16. listopada 1990. prema odredbama Zakona o šumama ("NN br. 140/05, 82/06, 129/08 i 80/10). Dana 11. siječnja 2012. godine donesena je presuda Vrhovnog suda RH br. Rev 450/11-2 - pravni presedan kojim je u obrazloženju navedeno da se šume i šumska zemljišta protežu i unutar građevinskog područja.</p> <p>44% kopnene površine (37% kopnenog teritorija) RH odnosno 2.485,611 ha</p> <p>- nekretnine tzv. zemljišnih zajednica (Temeljem Zakona o šumama i Zakona o poljoprivrednom zemljištu) s time da je dio posjednika koji je imao posjed i izvršio uzurpaciju prije 6. travnja 1941. godine stekao i vlasništvo, dijelom još uvijek postoje upisi zemljišnih zajednica, dijelom je dio zemljišta zemljišnih zajednica obuhvaćen elaboratima za pretvorbu društvenih poduzeća te je postao vlasništvom trgovačkih društava)</p> <p>- zemljišta bivših društvenih poduzeća - Hrvatski fond za privatizaciju (Agencija za upravljanje državnom imovinom) prema čl. 47. Zakona o privatizaciji dionica, udjela, stvari i prava (NN br. 21/96, 71/97, 16/98, Vjerodostojno tumačenje i 73/00) ukoliko nisu uneseni u društveni kapital pravne osobe temeljem Zakona o pretvorbi .</p> <p>- nekretnine stečene temeljem sukcesije država slijednica bivše SFRJ . Ugovor o pitanjima sukcesije sklopljen je u Beču 29. lipnja 2001. godine, ali je</p>	<p>NEKRETNINE U VLASNIŠTVU JLS</p> <p>- zaštićene područja temeljem čl. 40. Zakona o zaštiti prirode ("NN", broj 30/94 i 72/94) u kategoriji strogi rezervat, posebni rezervat, park šuma, zaštićeni krajolik, spomenik prirode, spomenik parkove arhitekture, na kojima su pravo korištenja imale društvene pravne osobe .</p> <p>- preostalo turističko zemljište na temelju čl. 20. Zakona o turističkom i ostalom građevinskom zemljištu neprocijenjenom u postupku pretvorbe i privatizacije (NN", broj 92/10)</p>	<p>JLS putem zastupnika u Saboru RH mogu zatražiti Autentično tumačenje Zakona o šumama u dijelu gdje se šume poklapaju s građevinskim područjem.</p> <p>Budući da je Državno odvjetništvo RH od JLS zatražilo mirno rješenje spora vezano za šumsko zemljište predlaže se da JLS ne prihvati mirno rješavanje sporova, odnosno da istaknu prigovore jer je</p> <p>Ustavni sud RH je 2. veljače 2001. godine donio Odluku br. U-III/553/2000 u kojima je zauzeo stanovište da su nekretnine prenamijenjene u građevinsko zemljište donošenjem Generalnog urbanističkog plana Grada T.</p> <p>Ustavni sud RH je 14. studenog 2001. godine donio Rješenje , br. U-I/1587/2000 u kojem utvrđuje da je članak 67. I 87. Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi ("NN, broj 90/92) nekadašnjem društvenom vlasništvu utvrđen titular, tako da su nositeljem vlasništva postale JLS.</p> <p>Vrhovni sud RH je dana 21. svibnja 2009. godine donio presudu u predmetu Rev-1378/2007-2 u kojoj je navedeno da je tadašnja skupština općine H. bila nadležna za odlučivanje je li neko zemljište građevinsko ili nije (donošenjem prostornog plana), a Odluka o građevinskim područjima donesena je prije početka primjene čl. 6. Zakona o izmjenama Zakona o šumama 1. siječnja 1991. godine.</p> <p>Bivše Skupštine Općina donijele su i Odluku o prijenosu u društveno vlasništvo građevinskog zemljišta u svome vlasništvu temeljem Zakona o građevinskom zemljištu gdje su definirane granice građevinskog zemljišta, a temeljem navedene odluke i izvršena identifikacija svih čestica koje se nalaze unutar građevinskih područja (vidi primjerice Odluku o prijenosu u društveno vlasništvo građevinskog zemljišta na području Pazina Broj: 01-</p>

	<p>neposredno prema mišljenju suda u premetu Županijskog suda u Dubrovniku Gž-1876/07 od 1.VII 2010. godine ne može primjenjivati neposredno do sklapanja bilateralnih ugovora Odlukom Vlade RH ("NN" br. 46/00 od 27. travnja 2000. Sud može brisati zabilježbu zabrane raspolaganja i opterećenja nekretnina tek po odluci nadležnih državnih tijela ukoliko su ispunjene pretpostavke i to u pogledu nekretnina pravnih osoba na području Republike Slovenije, Republike Makedonije i Bosne i Hercegovine.</p> <p>- nekretnine bivših društveno-političkih organizacija temeljem čl. 2. Zakona o pretvorbi prava na društvenim sredstvima bivših društveno-političkih organizacija ("NN", broj 70/97).</p> <p>- zaštićena područja temeljem čl. 40. Zakona o zaštiti prirode ("NN" br. 30/94 i 72/94) u kategoriji nacionalnih parkova i parkova prirode.</p> <p>- kulturna dobra - Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("NN", broj 69/99, 153/03 i 157/03)</p> <p>- turističko zemljište u kampovima na temelju Zakona o turističkom i ostalom građevinskom zemljištu neprocijenjenom u postupku pretvorbe i privatizacije (NN", broj 92/10)</p> <p>- športske građevine koje JLS nisu preuzele u postupku pretvorbe sportskih objekata prema Zakonu o sportu (ovdje postoje različita pravna gledišta prema udrugama i organizacijama u sportu)</p>		<p>345/82, 28.V 1982. donesenu temeljem čl. 13. st. 1., članka 14. stavak 2. Zakona o građevinskom zemljištu ("NN", broj 54/80).</p> <p>Županijski sud u Varaždinu , Gž_749/08-4 od 13.05. 2008. godine je u presudi zauzeo mišljenje da ako je u vrijeme stupanja na snagu Zakona o šumama sporne nekretnine nisu bile šumsko zemljište, već su ranije formirane kao građevinsko zemljište , onda se nisu ispunile pretpostavke za stjecanje prav vlasništva RH na spornim nekretninama na temelju Zakona.</p> <p>Predlaže se da JLS preispitaju donesene Šumsko-gospodarske osnove te da istaknu prigovor ustavnosti i zakonitosti ako Šumsko- gospodarske osnove nisu usklađene sa Zakonom o šumama. Naime šumom se ne smatraju odvojene skupine šumskog drveća na površini do 10 ari, šumski rasadnici i sjemenske plantaže koje nisu sastavni dio šume, vjetrobrani i zaštitne zone - zaštitni pojasevi drveća površine manje od 10 ari i širine manje od 20m, drvoredi i parkovi u naseljenim mjestima. Šumskim zemljištem se smatraju zemljišta na kojima se uzgaja šuma. Dakle sve ostalo ne bi smjelo biti predmetom šumsko-gospodarskih osnova pa je stoga potrebno pokretati postupke ocjene njihove ustavnosti i zakonitosti.</p> <p>JLS protiv kojih je okončan redovni sudski postupak ili postupak po reviziji kod Vrhovnog suda RH potrebno je da pokrenu postupak tužbom Ustavnom sudu RH za ocjenu ustavnosti.</p> <p>Fizičke osobe koje su od JLS stekle pravo vlasništva na nekretninama mogu svoja prava štiti kod sudova u RH, a nakon okončanog postupka u RH i prema jamstvu prava vlasništva po europskom konvencijskom pravu i praksi Europskog suda za ljudska prava</p>
	NEKRETNINE U VLASNIŠTVU RH KOJE NISU NAMJENJENE ZA OPĆU NI ZA JAVNU	NEKRETNINE U VLASNIŠTVU JLS	Nedvojbeno je da je građevinskim zemljištem u društvenom vlasništvu

	<p>UPORABU I NISU DOBRO OD INTERESA</p> <p>- građevinsko zemljište i zgrade (stanovi i poslovni prostori) prema prostornoplanskoj dokumentaciji na dan 24. srpnja 1991.</p> <p>- Neprocijenjena imovina prema odredbi čl. 49. Zakona o upravljanju državnom imovinom ("NN" br. 145/10 i 70/12) koju čine neprocijenjene dionice u trgovačkim društvima, poslovni udjeli u trgovačkim društvima, stanovi, potraživanja i pokretnine koje nisu u cijelosti ili dijelu procijenjene u vrijednosti društvenog kapitala društvenog poduzeća temeljem Zakona o pretvorbi društvenog poduzeća ("NN", br. 19/91, 83/92, 94/93, 2/94, 9/95 i 118/99) odnosno koje nisu unesene u temeljni kapital trgovačkog društva u postupku privatizacije na temelju Zakona o privatizaciji ("NN", br. 21/96, 71/97, 16/98 i 73/00), a na kojoj su pravo korištenja, upravljanja i raspolaganja imala društvena poduzeća , te u pogledu kojih imovinsko-pravni odnosi nisu uređeni posebnim zakonom.</p> <p>- stanovi temeljem odredbe čl. 49. Zakona o upravljanju državnom imovinom ("NN" br. 145/10 i 70/12) koje su društvena poduzeća u postupku pretvorbe prenijeli fondovima u stambeno-komunalnom gospodarstvu , koji nisu prodani nositeljima stanarskog prava na temelju zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko prvo ("NN" br. 43/92,69/92, 25/93, 48/93, 2/94, 4/94, 44/94, 47/94, 58/95, 11/96, 11/97, 68/98, 96/99, 120/00 i 78/02.</p> <p>- imovinama glede kojih zahtjev za naknadu nije podnesen ili je pravomoćno odbijen koja je predmet Zakona o naknadi za imovinu oduzetu od strane jugoslavenske komunističke vladavine ("NN" br. 92/96, 39/99, 42/99, 92/99, 43/00, 131/00, 27/01, 65/01, 118/01, 80/02, 81/02)</p>	<p>- jedinice lokalne samouprave vlasnici su građevinskog zemljišta i zgrada kao slijednici imovine bivših društveno-političkih zajednica - Skupština Općina</p> <p>- temeljem čl. 87. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Narodne novine", broj 90/92) i sporazuma koji su potpisale sa Istarskom županijom.</p> <p>- nekretnine koje su koristile mjesne zajednice, čl. 13. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi ("Narodne novine", broj 117/93) imovina ranijih mjesnih zajednica postaje vlasništvo gradova i općina utemeljenih Zakonom o područjima županija, gradova i općina u RH na čijem se području nalazilo sjedište mjesne zajednice.</p> <p>- nekretnine bivših Fondova u stambeno-komunalnoj oblasti koje su temeljem čl. 32. st. 1. i 2. Zakona o komunalnom gospodarstvu ("NN" br. 36/95) preuzele JLS</p>	<p>raspolagao Narodni odbor, odnosno bivše skupštine općina temeljem Zakona o nadležnosti općinskih i kotarskih narodnih odbora i njihovih organa (Sl. br. 52/57), Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta (Sl. br. 52/58), Zakona o određivanju građevinskog zemljišta u gradovima i naseljima gradskog karaktera (NN br. 53/68) te Zakona o građevinskom zemljištu (NN, br. 54/80, 48/88, 16/90 i 53/90) neovisno o činjenici da li je formalno općina bila upisana kao nositelj prava upravljanja korištenja i raspolaganja ili ne. Unatoč navedenom državno odvjetništvo pokreće zemljišno-knjižni postupak, a sudovi brišu upis prava vlasništva JLS u korist RH uz obrazloženje da se ne zna čije je društveno vlasništvo ukoliko pravo upravljanja, korištenja i raspolaganja nije izričito upisano u korist bivše Općine. Također postoji tvrdnja u presudi Vrhovnog suda RH Rev 460/09-2 od 16. lipnja 2010. godine da pravo upravljanja koje imaju bivše Općine u skladu s čl. 9. ZGZ.- a nije jedno od prava koje čine društveno vlasništvo (pravo raspolaganja, korištenja i upravljanja), već je riječ o pravu na gospodarenje tim zemljištem, do rješavanja pitanja titulara prava vlasništva.</p> <p>Točno je da je prema Zakonu o nadležnosti općinskih i kotarskih narodnih odbora i njihovih organa Sl. I. FNRJ 52/57 narodni odbor" imao ovlasti davanja građevinskog zemljišta u društvenom vlasništvu na trajno korištenje", ali se pri tome zanemaruje činjenica da je prema čl. 33. st. 2. istog Zakona "imao ovlasti davanja građevinskog zemljišta u društvenom vlasništvu na kojem je privatna osoba podigla ili namjeravala podići stambenu zgradu u zamjenu za drugo građevinsko ili poljoprivredno zemljištu vlasništvu privatne osobe" što znači da je imao sve ovlasti koje su bile izjednačene s ovlastima privatnog vlasnika zemljišta. U protivnom bi privatni vlasnik zemljišta i dalje zadržao određena prava nad zemljištem i kada bi ono postalo društveno</p>
--	--	--	--

			<p>vlasništvo.</p> <p>Ovakvo pravno shvaćanje dovodi do pravne nesigurnosti i doista ga ozbiljno treba preispitati.</p> <p>Narodni odbor Općine je također je imao ovlasti npr "kupovanja zemljišta i zgrada od osoba koje su podnijele zahtjev za otpust iz državljanstva" Kod kupoprodaje zemljišta koja su iz privatnog vlasništva prešla u društveno vlasništvo temeljem kupoprodaje koja su prava kupljena? Da li samo pravo gospodarenja ili sva ostala vlasnička prava? Što je s preostalim vlasničkim pravima da li to znači da ih je zadržao bivši vlasnik?</p> <p>Prilikom kupovine zemljišta morao je biti istaknut kupac odnosno novi titular, vlasnik nekretnine, a to je bila bivše Općina. Od ovog pitanja treba odvojiti pitanje da li se u zemljišnim knjigama upisivao titular. Ovo su pravne dvojbe koje bi trebao preispitati Ustavni sud RH.</p>
6.	<p>NEKRETNINE U DRUŠTVENOM VLASNIŠTVU ZA KOJE NIJE UPISANO PRAVO UPRAVLJANJA, KORIŠTENJA ILI RAPOLAGANJA U KORIST DRUGE OSOBE</p> <p>- nekretnine prema čl. 362 st. 3. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima ("Narodne novine", broj 91/96, 68/08, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09 dalje ZV)</p> <p>Presuda Županijskog suda u Puli br. GŽ 1874/11 od 6. rujna 2011.</p>		<p>Odlukama sudova u zemljišno-knjižnim postupcima briše se upis vlasništva JLS na nekretninama i upisuje pravo vlasništva RH pozivom na čl. 129 i 130. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima("NN", br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09 i 153/09) ukoliko je do upisa JLS došlo nakon upisanog prednika "općenarodna imovina" ili "društveno vlasništvo" bez upisanog prava upravljanja, korištenja ili raspolaganja u korist bivših Skupština Općina smatrajući da su time ispu njene zakonske predmnjeve iz čl. 362. st. 3. Zakona o vlasništvu a žalitelj može svoje pravo dokazivati u zasebnom parničnom postupku. Sudovi u sudskim odlukama upućuju JLS da mogu u parničnom postupku dokazivati svoje pravo vlasništva. JLS mogu pokrenuti sudske procese za povrat svoga prava vlasništva.</p>
7.	<p>OSTALE NEKRETNINE KOJE SE KORISTE ZA OPĆU UPORABU</p>	<p>NEKRETNINE U VLASNIŠTVU JLS</p> <p>- sportske nekretnine prešle su u vlasništvo JLS prema odredbama čl. 88a i 88i</p>	

		<p>Zakona o športu ("NN", broj 60/92, 25/93, 11/94 i 77/95) pod uvjetom da su donijele akt o preuzimanju športskih objekata u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu Zakona. Odluka Ustavnog suda U-III-669/98 od 19. 02. 2008.</p> <p>NEKRETNINE U VLASNIŠTVU USTANOVA ILI TRGOVAČKIH DRUŠTAVA ČINIJI JE OSNIVAČ JLS ILI JPRS</p> <ul style="list-style-type: none"> - nekretnine za obavljanje vatrogasne djelatnosti Zakon o zaštiti od požara ("NN" br. 58/93, 33/05 i 107/07) i Zakon o vatrogastvu ("NN", broj 139/04- pročišćeni tekst i 174/04) Zakon o zaštiti i spašavanju ("NN" br. 174/04 i 79/97) - nekretnine dobrovoljnih vatrogasnih društava - nekretnine osnovnih škola (zgrade i školska dvorišta) čl. 105. Izmjena i dopuna Zakonom o osnovnom školstvu ("Narodne novine", broj 59/01) omogućeno je Vladi RH da ona ili od nje ovlašteno ministarstvo može prenijeti osnivačka prava na JLS odnosno JP(R)S. - nekretnine srednjih škola (zgrade i školska dvorišta) Čl. 37. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem školstvu ("Narodne novine", broj 59/01 predviđeno je da na zahtjev poglavarstva JP(R)S Vlada ili od nje ovlašteno ministarstvo može prenijeti osnivačka prava na JP(R)S. - nekretnine dječjih vrtića Čl. 25. Izmjena i dopuna Zakon o društvenoj brizi o djeci predškolskog uzrasta ("NN", br. 27/93) JLS su preuzele osnivačka prava od bivših skupština općina. - nekretnine općih bolnica, domova zdravlja, ustanove za zdravstvenu njegu u kući, poliklinike, specijalne bolnice, ljekarne, ustanove za hitnu medicinsku pomoć i zavodi za javno zdravstvo i 	
--	--	---	--

		<p>transfuzijsku medicinu su prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti ("Narodne novine", br. 75/93) prešle u vlasništvo Županija. Odluka Vrhovnog suda RH, Rev 233/97 od 30. studenog 2000.</p> <p>- nekretnine domova umirovljenika temeljem čl. 36. st. 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi ("NN", br. 59/01) Vlada RH ili od nje ovlašteno ministarstvo prenijeti će odlukama svoja osnivačka prava nad domovima socijalne skrbi iz čl. 94. st. 2. Na JP@S na čijem području imaju sjedište. Osnivačka prava prenose se s danom 1. siječnja 2002.</p> <p>-nekretnine muzeja, galerija, knjižnica i čitaonica kazališta i druge ustanove temeljem čl. 79. st. 3. Zakona o ustanovama ("Narodne novine", broj 76/93) Vlada ili od nje ovlašteno ministarstvo RH može u roku od 6 mjeseci prenijeti osnivačka prava na drugu pravnu osobu</p> <p>- imovina organizacija za naobrazbu odraslih - pučka učilišta temeljem čl. 4. Zakona o pučkim učilištima ("Narodne novine", br. 54/97)</p> <p>- nekretnine turističkih zajednica Zakon o turističkim zajednicama ("NN br. 152/08)</p> <p>- nekretnine trgovačkih društava u vlasništvu JLS i JP@S</p> <p>- komunalna poduzeća - -poduzeća za prijevoz putnika u javnom prometu - u objekti i uređaji za prijevoz putnika u javnom prometu prema Zakonu o komunalnoj djelatnosti, - Pula parking, -Tržnice, - Plinara Pula</p> <p>- javno vodoprivredno poduzeće za slivano područje istarskih slivova</p>	
--	--	--	--

		<p>temeljem Zakona o vodama ("Narodne novine", broj 107/95 - "Vodoprivreda" d.o.o. Novigrad (kasnije prema Zakonu privatizirana)</p> <p>- trgovačko društvo za održavanja cesta "Istarske ceste" d.o.o. temeljem Zakona o javnim cestama ("Narodne novine", broj 100/96, 76/98 i 27/01)</p> <p>- udjeli u TD Uljanik d.d. temeljem Zakona o sanaciji određenih poduzeća ("NN", broj 56/95)</p>	
--	--	--	--

Državno odvjetništvo pokrenulo je postupke za mirno rješavanje sporova kojim traži od gradova i općina da priznaju pravo vlasništva Republike Hrvatske nad šumskim zemljištem neovisno o tome da li se šumsko zemljište proteže i unutar građevinskog područja, te je trenutno ovo pitanje najaktualnije.

Do sada smo zaprimili informaciju da su zahtjevi upućeni:

Grad Buje-Buie- zahtjev nije zaprimljen,

Buzet - zahtjev nije zaprimljen,

Labin - već je ranije pokrenut sudski postupak kod Općinskog suda u Labinu koji je okončan presudom kojom je usvojen tuženi zahtjev ODO-a. Grad je uložio žalbu, ali je Županijski sud u Puli odbio žalbu kao neosnovanu. U tijeku je još jedan postupak vezano za Malinicu (1.500 m²),

Novigrad-Cittanova, 1. - ODO je već pokrenulo više sudskih postupaka i to: U zadnja tri mjeseca zaprimili smo četiri Zahtjeva za mirno rješenje spora od strane Županijskog državnog odvjetništva kojima traže povrat čestica koje su prenesene u vlasništvo Grada Novigrada putem rješenja Općinskog suda u Bujama. Navedena rješenja su donesena na raspravnim zapisnicima koji su sastavljeni prilikom ispravka zemljišnih knjiga za k.o. Novigrad. Većina zahtjeva se odnosi na čestice koje su bile upisane kao „društveno vlasništvo s pravom korištenja „Pik“ Umag OOUR „Vinogradarstvo“ Dajla“, dok jedan dio nije bio u građevinskom području 1991. (u našem prostornom planu iz 1991. godine omaškom su ispuštena građevinska područja drugih namjena (industrija, turizam i sl.), već su građevinska područja definirana samo kao „dio područja općine koji je predviđen i namijenjen izgradnji naselja, a sastoji se od već izgrađenog dijela i dijela predviđenog za daljnji prostorni razvoj naselja.“) Zahtjevi se odnose na čestice površine 2.274 m², 145.677 m², 1.708 m² i 25.343 m², dakle na ukupno 175.002 m².

2. Dana 10.01.2012. godine zaprimljena je Presuda Općinskog suda u Bujama kojom je odbijen tužbeni zahtjev RH (tužba je od 21.11.2006.) kojim su tražili utvrđivanje prava vlasništva nad zemljištem u vlasništvu Grada Novigrada, i to temeljem *Zakona o šumama i Zakona o poljoprivrednom zemljištu*, a sve u svezi čl. 114. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (na zemljištu su zasađeni borovi i nalazi se između naselja i mora, a na dan 16.10.1990. odnosno 24.07.1991. je bila izvan građevinskog područja, ali u zoni stanovanja). Sud u obrazloženju navodi da je utvrdio da su predmetne nekretnine vlasništvo tuženika (Grada Novigrada) po namjeni, položaju i brizi, te da je tuženik sa uspjehom dokazao da su nekretnine upisane kao šuma, pašnjak i neplodno u naravi uređena park šuma, sa šetnicom uz more, izgrađenim sadržajima, a koju je kao takvu uredio sam grad i njegovi građani. Županijsko državno odvjetništvo je podnijelo žalbu na presudu, te se sada vodi žalbeni postupak. Ukupna površina zemljišta iz ovog tužbenog zahtjeva iznosi 30.241 m².

3. Podnijet je prijedlog za uknjižbu četiri nerazvrstane ceste i na sve uknjižbe se državno odvjetništvo žalilo. Žalbeni razlozi su bili da su te ceste u dijelu poljski ili šumski putevi i da prije uknjižbe treba napraviti geodetski elaborat, te da određene ceste u naravi uopće nisu ceste (npr. dio naše deponije). Na sve žalbe smo dali odgovor te se predmeti nalaze na drugostupanjskom odlučivanju. Ukupna površina uknjiženih cesta iznosi 23.069 m²

Pazin - 1. zaprimljen je zahtjev ODO-a kojim se traži upis prava vlasništva RH temeljem Zakona o šumama na nekretninama u k.o. Pazin, Beram, Zarečje, Kašćerga koje su do sada bile upisane kao vlasništvo /suvlasništvo Grada Pazina iako se nekretnine nalaze i unutar građevinskog područja, te su na temelju čl. 13. st. 1., čl. 14. stav 2. Zakona o građevinskom zemljištu ("NN", broj 54/80) Odlukom Skupštine Općine Pazin Broj: 01-345/82 od 28. svibnja 1982. godine prenesene u društveno vlasništvo građevinskog zemljišta na području Grada Pazina, jer su se nalazile unutar granice utvrđene Odlukom o usvajanju urbanističkog plana grada Pazina ("Službene novine Rijeka, br. 60/79). Gradskog vijeće Grada Pazina odbilo je zahtjev za mirnim rješenjem spora.

2. Državno odvjetništvo pokrenulo je postupak utvrđivanja prava vlasništvu radi upisa javnog vodnog dobra u općoj uporabi pod upravljanjem Hrvatskih voda nad k.č. koje u naravi čine šire područje Pazinske jamu uključujući i određene boksitne jame. Grad Pazin istako je prigovore te je zahtjev djelomično prihvaćan i to na način da je Sud prihvatio da u vlasništvo RH treba prijeći amo dio k.č. koji se odnosi na samo korito Pazinčice dok je u ostalom dijelu ODO odbijen.

3. ODO je pokrenuo zemljišno knjižni postupak za pozivom na zakonsku predmnjeve iz čl. 362. st. 3. ZV- a gdje se "Smatra da su vlasništvo RH sve stvari društvenog vlasništva na području RH glede kojih nije utvrđeno u čijem su vlasništvu niti djeluje predmnjeva vlasništva iz čl. 1. i 2. ovog članka, a tko tvrdi suprotno treba to dokazati.", te je zatražilo brisanje upisanog pava vlasništva Grada Pazina na svim nekretninama na kojima prije upisa vlasništva Grada Pazina nije izričito bilo upisano društveno vlasništvo ili općenarodna imovina s pravom korištenja Grada Pazina, neovisno o tome da li se navedeno zemljište nalazi unutar građevinskog područja ili ne. Grad Pazin je uložio žalbu koju je Županijski sud u Puli odbio. Grad Pazin je upućen da u sudskom postupku protiv RH dokazuje svoje pravo vlasništva na navedenim nekretninama.

Budući da se radio o izrazito velikom broju parcela koje se protežu sve do užeg centra Grada Pazina nije poznata ukupna površina, ali će Grad Pazin ostati gotovo bez vlasništva nad zemljištem.

Poreč-Parenzo- zahtjev nije zaprimljen,

Pula-Pola- zahtjev je zaprimljen,

Rovinj-Rovigno - zahtjev je zaprimljen za 176 ha zemljišta,

Umag-Umago-zahtjev nije zaprimljen

Vodnjan-Dignano- nema informacije , te područja općina

Bale -Valle- zahtjev je upućen, a obuhvaća i uže gradsko područje Općine Bale-Vale,

Barban, - nema informacije

Brtonigla-Verteneglio- zahtjev je zaprimljen 21.09. 2012.,

Cerovlje- zahtjev je zaprimljen,

Fažana-Fasana, - zahtjev je zaprimljen u kolovozu ove godine,

Funtana-Fontane- nije zaprimljen,

Gračičće, - nema informacije,

Grožnjan-Grisignana,

Karojba- zahtjev je zaprimljen,

Kanfanar, - zaprimila je ukupno 5 zahtjeva za mirno rješenje spora . Od navedenih 5 zahtjeva 4 se odnose na šumsko zemljište temeljem zakona o šumama. Općina Kanfanar nije prihvatila mirno rješavanje posta te je do sada pokrenut sudski postupak temeljem 3 zahtjeva. U svih 5 zahtjeva radi se o 93 nekretnine.

Kaštelir-Labinci- Castelliere-S.Domenica, - nema informacije,

Kršan zahtjev je zaprimljen za k.č. 2232/2002 k.o.Kršan,

Lanišće, - nema informacije

Ližnjan-Lisignano, - nema informacije,

Lupoglav, - nema informacije,

Marčana, Općina Marčana primila takav prijedlog za dio nekretnina spornih nekretnina, dok se u svezi drugog dijela tih nekretnina već vode postupci kod sudova.

Sporno je zemljište koje je 1990. godine u vrijeme stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama bilo u građevinskom području naselja i turističkih zona, a ujedno obuhvaćeno i šumskogospodarskim osnovama Hrvatskih šuma. Radi se o oko 60 hektara zemljišta gotovo u cijelosti u priobalnom području na području katastarskih općina Rakalj (nekadašnje turističko područje Sv. Mikula – uvala Luka) , Krnica (nekadašnja stambeno – turistička naselja Krnički porat i Duga uvala) i Kavran (turističko područje Val Kavran) ukupno preko 60 hektara zemljišta. Općina Marčana ishodila je uknjižbu prava vlasništva 1999. godine, s prvi sudski postupci ODO i kasnije ŽDO pokrenuti su 2006. godine, te je do sada okončan samo jedan nagodbom kod Općinskog suda u Puli. Općinski sud u Puli i Županijski sud u Puli, kao i kasnije Trgovački sud u Pazinu bili su stajališta da sporno zemljište pripada jedinicama lokalne samouprave. Međutim, nakon presude Vrhovnog suda u Zagrebu Vrhovnog suda Republike Hrvatske posl. br. Rev-450/11-2 od 11. siječnja 2012. godine u jednom činjenično sličnom predmetu (iz Dalmacije) njihova su se stajališta izmijenila i smatraju da je sporno zemljište postalo vlasništvo RH još 1990. godine temeljem činjenice da je bilo obuhvaćeno šumskogospodarskim osnovama Hrvatskih šuma. Općina je već dobila prve presude u korist RH za zemljište na svom području, a izvjesno je da će i sve iduće biti u korist RH. Na taj način Općina Marčana **ostat će praktički bez ijednog m2 zemljišta u turističkim razvojnim područjima**. Ne treba previše objašnjavati što to znači za razvoj Općine i navedenih zona.

Medulin-ŽDO Pula uputio je Općini Medulin zahtjev za mirno rješenje spora broj: N-DO-33/12 od 11. srpnja 2012. kojim temeljem odredbi Zakona o šumama (Narodne novine br. 140/05, 82/0, 129/08, 80/10, 124/10, 25/12, 68/12) zahtijeva priznanje prava vlasništva Republici Hrvatskoj na nekretninama u vlasništvu Općine Medulin označenim kao:

k.č.	k.o.	Površina/m2	Kultura
718/3	Pomer	442	Pašnjak
759/26	Pomer	235.355	Pašnjak, dvorište
442/5	Premantura	25.882	Šuma
686/2	„	121.182	Šuma
686/5	„	4466	Pašnjak
917/5	„	238.926	Lokalna cesta – makadam, Šuma

917/31	„	94.643	Šuma
--------	---	--------	------

Motovun-Montona- zahtjev je zaprimljen dana 6. rujna 2012. ,

Oprtalj-Portole- zahtjev nije zaprimljen,

Pičan,

Raša zahtjev je zaprimljen za dvije k.č. s time da je za jednu k.č. postupak već više vremena u tijeku kod Visokog Trgovačkog suda.

Sveta Nedjelja, nema informacije

Sveti Lovreč, nema informacije

Sveti Petar u Šumi - zahtjev nije zaprimljen,

Svetvinčenat, nema informacije

Tar Vabriga - Torre Abrega, nema informacije

Tinjan, nema informacije

Višnjan-Visignano, nema informacije

Vižinada-Visinada, nema informacije

Vrsar-Orsera- već je ranije zaprimljen zahtjev i

Žminj- nema informacije.

POTREBNA FINACIJSKA SREDSTVA

Za provedbu ovog akta nisu potrebna dodatna financijska sredstva. Ipak upozoravamo da će dio JLS morati ustajati tužbama za zaštitu svojih vlasničkih prava kod sudova za što neke JLS neće biti u mogućnosti osigurati dostatna financijska sredstva. Također upozoravamo na činjenicu da su JLS tijekom dvadesetak godina raspolagala nekretninama kao svojim, te se može otvoriti pitanje povrata sredstava koja su s toga osnova ostvarile u proračunu ranijih godina od prodaje navedene imovine. Neriješeno pitanje vlasništva ne samo da dovodi do pravne nesigurnosti nego bitno ograničava mogućnosti razvoja i investiranja na razini JLS. U svakom slučaju radi se o veoma ozbiljnoj problematici koju je potrebno dodatno sagledati u suradnji s Vladom RH.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

256

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Vijeću petorice za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sudac Jasna Omejec, kao predsjednik Vijeća, te suci Marijan Hranjski, Ivan Matija, Ivan Mrkonjić i Vice Vukojević, kao članovi Vijeća, odlučujući o ustavnoj tužbi E. Ž., zastupanog od Zajedničkog odvjetničkog ureda R., M. & V. iz Z., na sjednici Vijeća održanoj dana 2. veljače 2001. godine, jednoglasno je donio

ODLUKU

I. Ustavna tužba se usvaja, te se ukida:

– presuda Županijskog suda u S., broj: Gž-1216/98 od 22. listopada 1999. godine.

II. Predmet se vraća Županijskom sudu u S. na ponovni postupak.

Obrazloženje

1. Podnositelj je putem punomoćnika podnio pravodobnu i dopuštenu ustavnu tužbu u svezi s presudom Županijskog suda u S., broj: Gž-1216/98 od 22. listopada 1999. godine.

Osporenom presudom Županijskog suda u S. uvažene su žalbe Ministarstva poljoprivrede i šumarstva Republike Hrvatske (u nastavku: Ministarstvo), zastupanog od Državnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske, i umješača na strani tužiteljice, Općinskog državnog odvjetništva u S., te je preinačena presuda Općinskog suda u T., broj: P-117/97 od 14. studenoga 1997. godine.

Osporenom presudom, kojom se preinačuje prvostupanjska presuda (a kojom je tužbeni zahtjev odbijen u cijelosti), usvojen je tužbeni zahtjev kojim je zatraženo utvrđenje ništavosti kupoprodajnog ugovora, sklopljenog 27. lipnja 1992. godine između I. tuženika, poduzeća »T.-Z« d.o.o. Z., kao prodavatelja, i II. tuženika N. B., kao kupca nekretnina upisanih u z.k.ul.br. 3171 k.o. T., čestica zemlje 316/2, 316/3, 315/1, 315/2 i 317, kao i utvrđenje ništavosti aneksa tom ugovoru, sklopljenog 14. srpnja 1992. godine između I. tuženika (poduzeća »T.-Z« d.o.o.) i III. tuženika E. Ž. (podnositelja ustavne tužbe), uz sudjelovanje II. tuženika N. B. Tim se aneksom utvrđuje da je II. tuženik N. B. podnositelju ustavne tužbe ustupio sva ugovorna prava iz ugovora sklopljenog 27. lipnja 1992. godine, a da je podnositelj ustavne tužbe, kao kupac, preuzeo i izvršio sve obveze prema prodavatelju (poduzeću »T.-Z« d.o.o.) iz tog ugovora.

Drugostupanjski sud utvrdio je »apsolutno« ništavim navedeni kupoprodajni ugovor i aneks ugovoru, jer je prodavatelj kupcu (kupcima) prodao nekretnine koje nisu njegove, budući da su one temeljem zakona vlasništvo Republike Hrvatske. Naime, žalbeni sud smatra da su tuženici morali znati za stupanje na snagu Zakona o šumama (»Narodne novine«, broj 52/90 – pročišćeni tekst) i Zakona o poljoprivrednom zemljištu (»Narodne novine«, broj 34/91), prema kojima je zemljište (koje je predmet kupoprodaje) prešlo u vlasništvo Republike Hrvatske po sili navedenih zakona, iako to nije bilo provedeno u zemljišnim knjigama.

Zbog tog je razloga, prema ocjeni žalbenog suda, došlo do »apsolutne« ništavosti ugovora (uključujući aneks od 14. srpnja 1992. godine), a sve sukladno odredbi članka 103. Zakona o obveznim odnosima (»Narodne novine«, broj 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96, u nastavku: ZOO). U točkama II. i III. izreke osporavane presude u tom je smislu utvrđeno da su tuženici (uključujući podnositelja ustavne tužbe) dužni priznati i trpjeti da se iste nekretnine uknjiže u zemljišnim knjigama Općinskog suda u T. u vlasništvu tužiteljice Republike Hrvatske, a da je podnositelj ustavne tužbe dužan isprazniti i predati tužiteljici spornu nekretninu.

2. Podnositelj u ustavnoj tužbi ističe da je, imajući povjerenja u zemljišne knjige, sklopio dana 14. srpnja 1992. godine aneks kupoprodajnog ugovora temeljem kojega je od II. tuženika N. B. preuzeo prava i obveze iz tog kupoprodajnog ugovora (zaključenog 27. lipnja 1992. godine). Nakon što je tadašnje Javno pravobraniteljstvo Republike Hrvatske, svojim rješenjem, broj: R-739/92 od 3.

ožujka 1993. godine, izdalo suglasnost na kupoprodajni ugovor i aneks, podnositelj je zatražio upis svoga prava vlasništva na predmetnim nekretninama u zemljišne knjige Općinskog suda u T.

Upis u zemljišne knjige proveden je na način da su – na temelju kupoprodajnog ugovora od 27. lipnja 1992. godine, broj: Ov. 302/93, aneksa tom ugovoru od 14. srpnja 1992. godine, broj: Ov.304/93, rješenja Javnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske od 3. ožujka 1993. godine, broj: R-739/92, te ugovora o međusobnim odnosima od 5. lipnja 1992. godine, broj: Ov.3228/93, koji se nalaze u zbirci isprava pod brojem: Z-416/93 – čestice zemljišta 315/1/2, 316/2/3 i 317 otpisane i iz dotadašnjeg Z.U. 3171 prenesene u novi Z.U. 5171, a da je u novom Z.U. 5171 na tim česticama uknjiženo pravo vlasnosti na ime Ž. E., podnositelja ustavne tužbe.

Slijedom navedenog, podnositelj smatra da je osporena presuda Županijskog suda u S., kojom su utvrđeni ništavim kupoprodajni ugovor i aneks, donesena pogrešnom primjenom materijalnog prava, što je rezultiralo povredom odredaba članka 3., članka 5. i članka 118., te ustavnih prava propisanih odredbama članka 14. stavka 2., članka 19. stavka 1. i članka 48. Ustava Republike Hrvatske.

3. Ustavna tužba je osnovana.

Analizom spisa predmeta i dokumentacije zatražene na uvid, Sud je utvrdio da su se u ovom sudskom predmetu postavljala sljedeća pravna pitanja: jesu li sporne nekretnine u vrijeme sklapanja aneksa kupoprodajnog ugovora između prodavatelja i podnositelja ustavne tužbe bile poljoprivredno, šumsko ili pak građevinsko zemljište te, u slučaju utvrđenja da se radi o poljoprivrednom odnosno šumskom zemljištu, jesu li sporne nekretnine, u vrijeme stjecanja vlasništva podnositelja ustavne tužbe na njima, bile u vlasništvu Republike Hrvatske (kao nekadašnje društveno vlasništvo) ili su pak bile u vlasništvu poduzeća »T.-Z« d.o.o.?

U sudskim postupcima koji su prethodili osporavanoj presudi, sudovi su bili dužni potpuno i pravilno utvrditi činjenice vezane uz prethodna dva (kao i ostala relevantna) pitanja i na njih primijeniti mjerodavno materijalno pravo. Ustavni sud, s druge strane, ne ulazeći u utvrđivanje činjeničnog stanja, dužan je uvidom u utvrđenja navedena u obrazloženjima sudskih odluka, ali i analizom cjelokupnog spisa predmeta, uz uvažavanje relevantnih okolnosti slučaja s aspekta zaštite Ustavom utvrđenih sloboda i prava čovjeka i građanina, u ustavnosudskom postupku ocijeniti jesu li osporavanom presudom povrijeđena ustavna prava na koja podnositelj ukazuje u ustavnoj tužbi.

4. Za donošenje odluke u ustavnosudskom postupku važnom se ukazuje činjenica, da je od tadašnjeg Javnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske (sada Državnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske) zatraženo izdavanje suglasnosti na sklopljeni kupoprodajni ugovor i aneks tom ugovoru, a sukladno mjerodavnim zakonskim propisima.

Odredbom članka 41. stavka 1. Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća (»Narodne novine«, broj 19/91 i 45/92) propisano je, naime, da prije sklapanja ugovora o prodaji i o davanju u zakup stvari koje se smatraju materijalnim ulaganjem poduzeća, poduzeće je dužno pribaviti suglasnost Javnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske, a ugovor na koji Javno pravobraniteljstvo nije dalo suglasnost, nema pravni učinak.

Odredbom članka 41. stavka 4. istog Zakona propisano je, nadalje, da je rješenje Javnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske, kojim se daje ili uskraćuje suglasnost na sklapanje ugovora o prodaji, konačno, te da protiv njega poduzeće može pokrenuti upravni spor. Zakonodavac je, prema tome, rješenje o davanju ili uskraćivanju suglasnosti utvrdio upravnim aktom.

Iz spisa predmeta je razvidno da je, u smislu odredbe članka 41. Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća, tadašnje Javno pravobraniteljstvo Republike Hrvatske naznačenim rješenjem (broj: R-739/92 od 3. ožujka 1993. godine) dalo svoju suglasnost na prodaju spornih nekretnina.

Iz obrazloženja rješenja o davanju suglasnosti na kupoprodajni ugovor i aneks, proizlazi da je tadašnje Javno pravobraniteljstvo Republike Hrvatske provelo postupak u kojem je utvrdilo »da su ispunjene pretpostavke za sklapanje takvih ugovora obzirom da je Upravni odbor donio Odluku o prodaji, da je proveden postupak natječaja putem prikupljanja pismenih ponuda, da su izabrane najpovoljnije ponude, te da se radi o državljanima Republike Hrvatske koji su u konkretnom predmetu sklopili kupoprodajne ugovore«.

Ustavni sud utvrđuje da je, u vrijeme donošenja tog rješenja, kojim nadležno tijelo državne vlasti daje suglasnost na kupoprodajni ugovor i aneks tom ugovoru, već stupio na snagu Zakon o poljoprivrednom zemljištu (1991.), odnosno Zakon o šumama (1990.). U članku 3. Zakona o po-

ljoprivrednom zemljištu bilo je propisano da »na poljoprivrednom zemljištu u društvenom vlasništvu na teritoriju Republike Hrvatske postaje nositelj vlasničkih prava Republika Hrvatska«, a u članku 16. Zakona o šumama bilo je propisano da »šume i šumska zemljišta na teritoriju Republike, osim šuma i šumskog zemljišta u privatnom vlasništvu, jesu u državnom vlasništvu Republike Hrvatske«.

Sukladno tome, Javno pravobraniteljstvo Republike Hrvatske bilo je dužno po službenoj dužnosti paziti na prethodnu činjenicu i, u slučaju utvrđenja da se radi o nekretninama u društvenom vlasništvu, ugovornim stranama uskratiti suglasnost na ugovor o kupoprodaji spornih nekretnina. Uskratom suglasnosti Javnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske, podnositelju ustavne tužbe bio bi odbijen njegov zahtjev za upis prava vlasništva u zemljišne knjige, a sam kupoprodajni ugovor ne bi imao pravnih učinaka.

Neosporna je činjenica, međutim, da je Javno pravobraniteljstvo Republike Hrvatske izdalo rješenje i dalo suglasnost na prodaju odnosno kupnju spornih nekretnina od strane podnositelja ustavne tužbe, u kojem je izrijeком utvrdilo postojanje svih pretpostavki za taj pravni posao, a to podredno znači – i pretpostavku da se na nekretnine, koje su predmet kupoprodaje, ne primjenjuju odredba članka 3. Zakona o poljoprivrednom zemljištu, odnosno odredba članka 16. Zakona o šumama.

Budući da je rješenje tadašnjeg Javnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske o suglasnosti na sklopljeni kupoprodajni ugovor u cijelosti kontradiktorno utvrđenjima navedenim u osporavanoj drugostupanjskoj presudi, prema kojoj su se na sporne nekretnine trebali primijeniti navedeni članak 3. Zakona o poljoprivrednom zemljištu odnosno članak 16. Zakona o šumama (jer je to zemljište vlasništvo Republike Hrvatske), to ovaj Sud, s aspekta ocjene ustavnih prava građana koja se štite u ustavnosudskom postupku, smatra neutemeljenim utvrđenje drugostupanjskog suda da »odobrenje Javnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske od 3. ožujka 1993. godine ne osnažava apsolutno ništave ugovore, zbog čega ovo odobrenje nadležnog Javnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske nije relevantno za ocjenu (ne)valjanosti ugovora zaključenog među tuženim strankama«.

Nadalje, uzimajući u obzir prethodno navedene okolnosti, Sud ocjenjuje neprimjerenim konkretnom slučaju stajalište drugostupanjskog suda da su »tuženi za stupanje na snagu navedenih zakona morali znati iako pravo vlasništva na Republiku Hrvatsku nije bilo provedeno kroz zemljišne knjige. Međutim, nepoznavanje prava nikog ne opravdava, čak dapače, nepoznavanje prava škodi«. To pravno načelo drugostupanjski sud je, naime, primijenio samo i isključivo na podnositelja ustavne tužbe, a da ga istodobno nije primijenio i na tijelo državne vlasti (Javno pravobraniteljstvo Republike Hrvatske) kojega to načelo primarno veže, a koje je donijelo rješenje o suglasnosti na kupoprodajni ugovor, unatoč tome što je moralo znati (sukladno maksimi »nepoznavanje prava škodi«) za postojanje članka 3. Zakona o poljoprivrednom zemljištu i članka 16. Zakona o šumama. Ako drugostupanjski sud smatra da je u konkretnom slučaju trebalo primijeniti te odredbe navedenih zakona, onda je u osporavanoj presudi bilo dužno obrazložiti posljedice djelovanja načela »nepoznavanje prava škodi« i u odnosu na donošenje konstitutivnih upravnih akata tijela državne vlasti, ocjenjujući i s tog aspekta valjanost cjelokupnog pravnog posla. Umjesto toga, drugostupanjski sud je paušalno utvrdio da, u cjelokupnom postupku ocjene (ne)valjanosti ugovora, to rješenje Javnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske – nije relevantno, jer ono ne može održati na snazi »apsolutno« ništave ugovore.

U osporavanoj se presudi, međutim, ne obrazlažu ni razlozi ocjene tog suda da se u konkretnom slučaju radi o ništavosti pravnog posla (osim opetovanog navoda da svako postupanje suprotno odredbama članka 3. Zakona o poljoprivrednom zemljištu i članka 16. Zakona o šumama dovodi do »apsolutne« ništavosti ugovora, a sve sukladno članku 103. ZOO-a, jer je takav ugovor protivan prisilnim propisima, pa kao takav ne proizvodi pravne učinke). Taj isti sud je, međutim, u svojoj presudi GŽ-1096/96 od 29. siječnja 1997. godine, koja je donesena u ovom istom predmetu (a kojom se ukidaju dijelovi prethodne presude Općinskog suda u T., broj: P-385/94 od 15. ožujka 1996. godine i predmet u određenom opsegu vraća na ponovno suđenje sudu prvog stupnja) izrijeком utvrdio sljedeće: »Činjenica (kada bi se u postupku i dokazala), da je predmetom prodaje bila tuđa stvar, sama za sebe, ne čini kupoprodajnu pogodbu apsolutno ništavom, odnosno ta činjenica ne ovlašćuje treću osobu koja polaže vlasnička prava na stvari, da zahtijeva da se ugovor utvrdi apsolutno ništavim. U presudi nije određeno navedeno s kojim prisilnim propisom je u protimbi sadržaj spornog ugovora, a niti se određeno navodi da bi ugovor bio u suprotnosti s određenim

načelom društvenog uređenja utvrđenim Ustavom ili normom morala«.

Iz tog je navoda razvidno da drugostupanjski sud prvotno nije prihvatio dio obrazloženja presude Općinskog suda u T., broj: P-385/94 od 15. ožujka 1996. godine, u kojem se navode razlozi zbog kojih se sporni kupoprodajni ugovor mora smatrati ništavim (taj dio obrazloženja sadrži doslovno istovjetne navode o povredi članka 3. Zakona o poljoprivrednom zemljištu i članka 16. Zakona o šumama u vezi s člankom 103. ZOO-a, koje sadrži i drugostupanjska presuda što se osporava u ovom ustavnosudskom postupku). Stoga se može zaključiti da je drugostupanjski sud u međuvremenu promijenio svoje pravno stajalište. U osporavanoj presudi, međutim, drugostupanjski sud nije obrazložio razloge promjene svoga pravnog stajališta, a što je – s aspekta ustavnog prava građana na djelotvorni pravni lijek – bio dužan učiniti.

Ovaj Sud, u tom kontekstu, upućuje na članak 460. ZOO-a, koji propisuje da prodaja tuđe stvari obvezuje ugovaratelje, kao i na praksu Vrhovnog suda u vezi s primjenom tog članka, prema kojoj okolnost da je predmet prodaje tuđa stvar ne daje sama po sebi osnove trećoj osobi koja polaže vlasnička prava na prodanoj stvari, da zahtijeva utvrđenje ništavim ugovora o prodaji (VSH, Rev-1103/87 od 23. prosinca 1987., PSP-39/74). Osim toga, Sud utvrđuje da u Republici Hrvatskoj ne postoje »apsolutno« ništavi ugovori, kako to navodi drugostupanjski sud u svojoj presudi, već samo ništavi, s jedne strane, i pobjni ugovori, s druge strane.

Uvidom u spis predmeta utvrđeno je da drugostupanjski sud nije uzeo u obzir ni činjenicu da rješenje Javnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske nije pobijano tužbom u upravnom sporu, uslijed čega je ono, protekom roka za tužbu, postalo pravomoćno. Taj Sud također nije uzeo u obzir ni činjenicu da to rješenje nikada nije stavljeno izvan snage, niti je povodom njega pokrenuta obnova postupka.

Konačno, drugostupanjski se sud nije očitovao ni o legitimiranosti Javnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske na podnošenje tužbe za utvrđivanje ništavosti u situaciji u kojoj je ono samo prethodno dalo suglasnost na kupoprodajni ugovor, sve s obzirom na odgovarajuću primjenu odredbe članka 31. stavka 3. Zakona o javnom pravobraniteljstvu (»Narodne novine«, broj 17/77, 17/86, 19/90, 41/90 i 83/92), koja je bila na snazi u vrijeme sklapanja ugovora temeljem članka 7. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom pravobranilaštvu (»Narodne novine«, broj 17/86).

5. U osporenoj presudi nije valjano obrazložena tvrdnja da su sporne čestice zemlje (predmet kupoprodaje) poljoprivredno odnosno šumsko zemljište. Prvostupanjski sud u svojoj presudi (koja se osporenim presudom preinačuje) ističe da »ovaj sud nije prihvatio tvrdnje tužiteljice kako je predmetno zemljište u trenutku kupoprodaje bilo u vlasništvu Republike Hrvatske, a temeljem Zakona o šumama i Zakona o poljoprivrednom zemljištu«. Stoga je tužitelj morao dokazati, a drugostupanjski sud neosporno utvrditi da sporno zemljište nije građevinsko, nego je ili šumsko ili poljoprivredno zemljište u vlasništvu Republike Hrvatske. Drugostupanjski sud, međutim, u osporavanoj presudi ne daje razloge niti utvrđuje radi li se u konkretnoj stvari o šumskom ili o poljoprivrednom zemljištu. Budući da u obrazloženju osporavane presude sud ne spominje niti iznosi svoju ocjenu dokazne snage, primjerice, nalaza vještaka, urbroj: 349-15-03-96-15/2 od 7. ožujka 1996. godine, dostavljenog Općinskom sudu u T. (vještačenje je na temelju očevida provelo Javno poduzeće »Hrvatske šume«, Uprava šuma S.) u kojem se izrijekom navodi da »sporne nekretnine nisu bile vođene kao šume i šumska zemljišta u državnom vlasništvu«, jer je zadnja revizija popisa parcela obavljena 1981. godine, a »u to vrijeme nije bilo osnova za unošenje predmetnog zemljišta u popis šuma i šumskih zemljišta kojima gospodare« Hrvatske šume«, jer je bilo u privatnom vlasništvu« (ad 3. nalaza), koji je nalaz priložen spisu predmeta, ovaj Sud utvrđuje da drugostupanjska presuda ima nedostataka zbog kojih postoji osnovana sumnja u povredu ustavnog prava podnositelja ustavne tužbe na pravično suđenje.

Nadalje, iz spisa predmeta razvidno je da je većina spornih nekretnina prenamijenjena u građevinsko zemljište donošenjem Generalnog urbanističkog plana grada T. (»Službeni glasnik općine T.«, broj 1/1993 od 8. siječnja 1993. godine, u nastavku: GUP), te Izmjena i dopuna Prostornog plana općine T. (»Službeni glasnik općine T.«, broj 2/1993 od 5. veljače 1993. godine). Navedenim je GUP-om Grada T. izvršena prenamjena spornih zemljišnih čestica, koje se tim planom nalaze unutar građevinskog područja, u zoni »Mješovita izgradnja niske gustoće«, a što je potvrđeno dopisom Ispostave ureda za prostorno uređenje, stambeno-komunalne poslove, graditeljstvo i zaštitu

okoliša T., urbroj: 2181-04/94-10-1 od 18. svibnja 1994. godine, upućenim Općinskom sudu u T.

Iako je GUP donesen nakon sklopljenog kupoprodajnog ugovora i pripadajućeg mu aneksa, u vrijeme upisa vlasništva podnositelja ustavne tužbe u zemljišne knjige (10. lipnja 1993. godine) navedeni GUP već je bio na snazi, što je prvostupanjski sud ocijenio »relevantnim i značajnim za ovaj postupak, jer se vlasništvo na temelju pravnog posla stječe tek upisom u zemljišne knjige, a ne samim zaključenjem kupoprodajnog ugovora«. U obrazloženju osporavane presude, međutim, to stajalište prvostupanjskog suda, ocijenjeno »relevantnim i značajnim za postupak«, nije razmotreno.

Sve prethodno navedene činjenice dovode u pitanje vjerodostojnost u tužbi postavljenog zahtjeva, a time i žalbenih navoda, kao i osporavane presude, u mjeri koja joj daje obilježja arbitrarnosti odnosno samovolje.

To tim više, što se tijekom cjelokupnog postupka sklapanja ovog pravnog posla, podnositelj ustavne tužbe, kao kupac spornih nekretnina, ponašao kao poštenu stjecatelj, poštujući obveze koje za njega proizlaze iz mjerodavnih zakona.

Stoga se ima smatrati da je, nakon donošenja rješenja tadašnjeg Javnog pravobraniteljstva kojim se daje suglasnost na kupoprodaju spornih nekretnina, a osobito nakon urednog upisa svoga vlasništva u zemljišne knjige, podnositelju ustavne tužbe drugostupanjskom presudom povrijeđeno ustavno pravo na pravično suđenje iz članka 29. stavka 1. Ustava. Time je povrijeđena i zajamčena jednakost svih pred zakonom, propisana odredbom članka 14. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske.

6. Ovaj ustavnosudski predmet treba prosuđivati i s aspekta značenja i primjene načela povjerenja u zemljišne knjige.

Tim načelom se, naime, podnositelj ustavne tužbe vodio kad je s prodavateljem (»T.-Z« d.o.o.) sklopio aneks kupoprodajnog ugovora i od II. tuženika N. B. preuzeo njegova ugovorna prava i obveze u pogledu spornih nekretnina.

Odredba članka 8. stavka 3. Zakona o zemljišnim knjigama (»Narodne novine«, broj 91/96), propisuje da je stjecatelj koji je u dobroj vjeri postupao s povjerenjem u zemljišne knjige pravno zaštićen, ako nije znao niti je s obzirom na okolnosti imao dovoljno razloga posumnjati da ono što je upisano nije potpuno ili da je različito od izvanknjižnog stanja. Nedostatak dobre vjere ne može se prigovoriti nikome samo iz razloga što nije istraživao izvanknjižno vlasništvo.

To se pravno načelo osobito treba poštivati u spornoj pravnoj situaciji kad je samo Državno pravobraniteljstvo Republike Hrvatske prvotno dalo suglasnost na kupoprodajni ugovor, a kasnije je taj isti pravni posao pobijalo žalbenim navodima zasnovanim na tvrdnji da »tužiteljica (Republika Hrvatska – op.) postavši vlasnica poljoprivrednog i šumskog zemljišta (...) u trenutku stjecanja vlasništva nije znala niti je mogla znati čega je sve postala vlasnica u naravi na terenu«, te da je »stoga irelevantan i ranije pogrešni upis stanja vlasništva u zemljišnoj knjizi«, jer »u konkurenciji primjene načela povjerenja u zemljišne knjige, te opisanog načina stjecanja vlasništva temeljem zakona, prioritet ima stjecanje vlasništva temeljem zakona.«

Stajalište o pravnoj irelevantnosti upisa vlasništva u zemljišne knjige izrijekom je istaknuo i drugostupanjski sud u osporavanoj presudi, utvrdivši da su u konkretnoj pravnoj situaciji tuženici, uključujući i podnositelja ustavne tužbe kao poštenog stjecatelja, morali znati za zakonsko vlasništvo Republike Hrvatske na spornim nekretninama, pa da se »s tog razloga sud prvog stupnja pogrešno poziva na povjerenje u zemljišne knjige«.

Takva stajališta ovaj Sud smatra pravno neodrživima, pa i onda kada se radi o primjeni pretvorbenog zakonodavstva, jer narušavanje povjerenja u zemljišne knjige, kao temeljnog načela zemljišno-knjižnog prava, istodobno dovodi do narušavanja načela pravne sigurnosti i povjerenja u objektivni pravni poredak Republike Hrvatske, a među stranke ugovornih odnosa unosi pravnu neizvjesnost, te nesigurnost i nepovjerenje u pravni promet, što je suprotno načelu vladavine prava, kao jednoj od najviših vrednota ustavnopravnog poretka Republike Hrvatske.

Stoga upis prava vlasništva podnositelja ustavne tužbe u zemljišnim knjigama – proveden na temelju kupoprodajnog ugovora od 27. lipnja 1992. godine, broj: Ov. 302/93, aneksa tom ugovoru od 14. srpnja 1992. godine, broj: Ov.304/93, rješenja Javnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske od 3. ožujka 1993. godine, broj: R-739/92, te ugovora o međusobnim odnosima od 5. lipnja 1992. godine, broj: Ov.3228/93, koji se nalaze u zbirci isprava pod brojem: Z-416/93, a koje su zemljišne čestice upisane u Z.U. 5171, i na kojima je uknjiženo pravo vlasništva na ime podnositelja ustavne

tužbe –ima se smatrati valjanim, sukladno načelu povjerenja u zemljišne knjige, sve dok se u odgovarajućem sudskom postupku ne utvrdi drugačije.

Sukladno tome, osporavanom presudom došlo je i do povrede prava vlasništva podnositelja ustavne tužbe, zajamčenog člankom 48. stavkom 1. Ustava.

7. Podnositelj smatra da mu je osporenim presudom povrijeđeno i pravo propisano odredbom članka 19. stavka 1. Ustava.

Odredba članka 19. Ustava odnosi se, međutim, na akte državne uprave i tijela koja imaju javne ovlasti, te na sudsku kontrolu zakonitosti akata tih tijela, a ne na akte sudova. Budući da podnositelj osporava odluku sudbene vlasti, u konkretnom slučaju ne može biti povrijeđeno pravo iz članka 19. stavka 1. Ustava.

8. U pogledu navoda podnositelja o povredi članaka 3., 5. i 118. Ustava, ovaj Sud utvrđuje da naznačene ustavne odredbe ne sadrže slobode i prava koja su Ustavom zajamčena fizičkoj ili pravnoj osobi, a koja se štite ustavnom tužbom, sukladno odredbi članka 59. stavcima 1. i 2. Ustavnog zakona.

9. Slijedom navedenog, pozivom na odredbe članaka 69. i 72. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske («Narodne novine», broj 99/99), odlučeno je kao u izreci.

Broj: U-III-553/2000

Zagreb, 2. veljače 2001.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Predsjednik Vijeća

dr. sc. Jasna Omejec, v. r.

U-I / 1587 / 2000

Odluka / rješenje: Rješenje o neprihvatanju prijedloga za ocjenu akata zakonodavnog tijela - zakoni i akti - snage zakona

Objave:

Zaključak:
R J E Š E N J E

Ne prihvaća se prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom odredbe članka 2. Zakona o grobljima ("Narodne novine", broj 19/98).

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Smiljko Sokol, predsjednik Suda, te suci Marijan Hranjski, Petar Klarić, Mario Kos, Jurica Malčić, Ivan Matija, Ivan Mrkonjić, Jasna Omejec, Željko Potočnjak, Agata Račan, Emilija Rajić, Vice Vukojević i Milan Vuković, odlučujući u povodu prijedloga za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti zakona s Ustavom, na sjednici održanoj dana 14. studenoga 2001. godine, donio je sljedeće

R J E Š E N J E

Ne prihvaća se prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom odredbe članka 2. Zakona o grobljima ("Narodne novine", broj 19/98).

O b r a z l o ž e n j e

1. Židovska Općina Dubrovnik, zastupana od Nikše Jančića, odvjetnika iz Dubrovnika (u daljnjem tekstu: podnositeljica), podnijela je prijedlog za pokretanje postupka ocjene suglasnosti s Ustavom odredbe članka 2. Zakona o grobljima ("Narodne novine", broj 19/98, u daljnjem tekstu: Zakon).

Osporavana zakonska odredba glasi:

Članak 2.

Groblja su komunalni objekti u vlasništvu jedinice lokalne samouprave, odnosno grada Zagreba (u daljnjem tekstu: jedinice lokalne samouprave), na čijem području se nalaze.

2. Podnositeljica ističe da joj je osporenom zakonskom odredbom neosnovano i bez naknade oduzeto vlasništvo čestice zemlje 1108 u naravi groblje i čestice zemlje 2314 u naravi ulica, upisane u z.k.ul.br. 512 K.O. Dubrovnik, "ne vodeći pri tome računa" o postojećem stanju malih "čisto konfesionalnih groblja" u Hrvatskoj, kao ni o tradiciji staroj više stotina godina - kada su ta groblja bila u privatnom vlasništvu pojedinih konfesionalnih zajednica, konkretno Židovske zajednice Dubrovnik. U smislu osporene zakonske odredbe ta groblja sada su u vlasništvu Grada Dubrovnika, bez obzira što su podnositeljici oduzeta

bez naknade.

Odredbu članka 2. Zakona, podnositeljica smatra nesuglasnom odredbi članka 48. stavka 1. Ustava, kojim se jamči pravo vlasništva, te predlaže Sudu pokretanje postupka ocjene ustavnosti osporene zakonske odredbe i njezino ukidanje.

Prijedlog nije osnovan.

3. Osporavana odredba članka 2. Zakona već je bila predmetom ocjene ovog Suda u predmetima broj: U-I-476/1999 i U-I-1126/1999, kada Sud rješenjem od 03. veljače 2000. godine nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka ocjene njene suglasnosti s Ustavom Republike Hrvatske.

U smislu članka 52. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj 99/99, u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), Ustavni sud može ocjenjivati suglasnost s Ustavom i u slučaju kada je određeni zakon, odnosno njegovi pojedini članci, već ranije bio predmetom ustavnosudske ocjene.

4. U ustavnosudskom postupku Sud je od Općinskog suda u Dubrovniku Zemljišno-knjižnog odjela zatražio Povijesni zemljišno-knjižni izvadak za čestice zemlje 1108-groblje i 2314-ulica, upisane u z.k.ul.br. 512 K.O. Dubrovnik.

Iz dostavljenog Povijesnog zemljišno-knjižnog izvotka razvidno je da je dana 6. lipnja 1960. godine, pod brojem: Z-597/60, u Zemljišnim knjigama Općinskog suda u Dubrovniku izvršen upis rješenja N.O. Dubrovnik broj: 03-N-853/1 od 7. rujna 1959. godine i rješenja N.O. Dubrovnik broj: 03-N-142/7 od 29. siječnja 1960. godine, u smislu kojih je vlasništvo naznačenih nekretnina oduzeto podnositeljici i uknjiženo kao društveno vlasništvo pod upravom N.O. Dubrovnik.

5. Odredbom članka 52. stavka 1. Ustava, između ostalog, propisano je da zemljišta i nekretnine, za koje je zakonom određeno da su od interesa za Republike Hrvatsku, imaju osobitu zaštitu Republike Hrvatske.

Stavkom 2. istog članka 52. Ustava propisano je da se zakonom određuje način na koji dobra od interesa za Republike Hrvatsku mogu upotrebljavati i iskorištavati ovlaštenici prava na njima i vlasnici, te naknada za ograničenja kojima su podvrgnuti.

U smislu navedene ustavne odredbe, Zakon o grobljima člankom 4. stavkom 1. propisuje da je građenje i rekonstrukcija groblja u interesu Republike Hrvatske, dakle, utvrđuje groblja kao nekretnine koje uživaju osobitu zaštitu Republike Hrvatske. Stoga je zakonodavac bio ovlašten propisati da je nositelj prava vlasništva nad grobljima pravna osoba s javnom ovlašću (jedinica lokalne samouprave, odnosno Grad Zagreb), budući da groblja potpadaju pod poseban javnopravni poredak korištenja, propisan zakonom, a utemeljen na javnom interesu.

6. Slijedom istaknutog, Sud utvrđuje da je oduzimanje vlasništva podnositeljice na naznačenim česticama zemlje izvršeno u smislu tada važećeg Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta ("Službeni list FNRJ", broj 52/58), a ne (kako to podnositeljica tvrdi) osporenim člankom 2. Zakona o grobljima.

Sud utvrđuje da je Zakonom o lokalnoj samoupravi i upravi ("Narodne novine", broj 90/92) člancima 67. i 87. stavkom 1., nekadašnjem društvenom vlasništvu kojim su upravljale bivše općine, utvrđen titular prava vlasništva, tako da su nositeljem vlasništva postale jedinice lokalne samouprave i uprave, tj. općine, gradovi i županije.

Iz iznijetog proizlazi da pravno pitanje naknade za ranije vlasništvo na nekretnini

podnositeljice nije od utjecaja u konkretnom prijedlogu ocjene suglasnosti s Ustavom osporene zakonske odredbe, jer se to pitanje rješava u postupku propisanom Zakonom o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine ("Narodne novine", broj 92/96, 39/99, 42/99, 43/00, 131/00, 27/01 i 65/01) stoga Sud to pravno pitanje ocjenjuje nezanim za konkretni prijedlog ocjene suglasnosti s Ustavom osporene zakonske odredbe.

7. Suglasno navedenom, u postupku vođenom povodom prijedloga podnositeljice utvrđeno je da razlozi iz njezina prijedloga ne upućuju na zaključak kako je osporeni članak 2. Zakona o grobljima u nesuglasju s odredbom članka 48. stavka 1. Ustava i ne dovode u sumnju stajalište izraženo rješenjem ovog Suda broj: U-I-476/1999 i U-I-1126/1999 od 03. veljače 2000. godine.

Cijeneći prijedlog podnositeljice neosnovanim i pozivom na odredbu članka 41. Ustavnog zakona, riješeno je kao u izreci.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Broj: U-I-1587/2000
Zagreb, 14. studenoga 2001.

PREDSJEDNIK
dr. sc. Smiljko Sokol, v. r.

